

управління споживчих товариств, споживспілок різних рівнів, їх підприємств та інших господарюючих суб'єктів системи Укоопспілки.

Список використаних джерел

1. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності [Текст] : монографія / М. В. Корягін, П. О. Куцик. — К. : Інтерсервіс, 2016. — 276 с.

2. Бухгалтерська фінансова звітність підприємства: навч. посібник. / Ю. А. Верига, А. М. Волошин. — 2-е вид., перероб. і допов. / За ред. проф. Ю. А. Вериги. — К. : ПП «Видавничий дім «Комп'ютерпрес», 2008. — 472 с.

3. Показники господарсько-фінансової діяльності підприємств і організацій спілок споживчих товариств областей за 2014 рік / Всеукраїнська центральна спілка споживчих товариств України (Укркоопспілка). — К., 2015. — 52 с.

УДК 657

Лариса Гнилицька,
д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ АУДИТ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ КОРПОРАТИВНОГО ШАХРАЙСТВА

Протягом усього часу існування незалежності України проблема корупції та шахрайства не сходить із сторінок засобів масової інформації, постійно констатується негативний факт активного розповсюдження цих явищ та посиленого їх проникнення в усі сфери життєдіяльності держави та суспільства.

В сучасних економіко-політичних умовах корупція і шахрайство набули ще більших масштабів, що істотно перешкоджає економічному зростанню України та реально загрожує її національній безпеці. Для подолання економічних злочинів у сфері бізнес-відносин підприємств України запроваджено Закон про антикорупційну діяльність, який спрямований на визначення загальних засад запобігання корупції та шахрайства у діяльності юридичних осіб.

Однак, більшість антикорупційних заходів органів влади носить формальний характер і зводиться до ухвалення документів політичного характеру. Між тим, частка корпоративного шахрайства з кожним роком зростає. Зокрема, у 2015 році 73 % опитаних підприємств заявили, що постраждали від незаконного привласнення активів, 60 % респондентів регулярно у своїй діяльності зіштовхуються з наслідками конфлікту інтересів, а 30 % опитаних зазначають, що найсуттєвіші економічні злочини спричинили маніпуляції з фінансовою звітністю. При цьому 85 % жертв шахрайства не повертають свої кошти [1].

Існування значного спектру корпоративного шахрайства та корупції породжує необхідність запровадження системи дієвих заходів для упередження випадків економічних злочинів. За даними світових обстежень, проведених аудиторською компанією «Ернст енд Янг», у 2015 році одним із основних антикорупційних заходів респонденти назвали антикорупційний аудит (контроль) (72 % опитаних). За своєю популярністю він поступився лише виконанню принципів корпоративної етики (90 % опитаних), обійшовши при цьому такі традиційні заходи протидії корупції як наявність «гарячої лінії» для анонімного повідомлення випадків корупції та шахрайства (32 %) та юридична перевірка контрагентів (10 %).

Відтак, з метою використання антикорупційного аудиту в системі внутрішнього контролю підприємств України виникає необхідність теоретичного обґрунтування його сутності та визначення методичного інструментарію.

Під *антикорупційним аудитом* слід розуміти систему перевірок здійснюваних антикорупційним аудитором, спрямованих на ідентифікацію ризиків корпоративного шахрайства та оцінювання виконання антикорупційних заходів на підприємстві.

Для поглибленого розуміння сутності антикорупційного аудиту у табл. 1 надано основні відмінності у функціях та методології проведення антикорупційного аудиту та аудиту господарської діяльності.

Враховуючи склад економічних злочинів, спричинених корупцією і шахрайством, антикорупційний аудитор виконує такі завдання: проводить непланові (тематичні) перевірки фінансової документації та фактичної наявності активів; здійснює моніторинг ризиків корупції та шахрайства; приймає участь у проведенні службових розслідувань виявлених випадків корупції та шахрайства (опитування свідків, пошук документальних доказів); здійснює оцінювання достовірності фінансової звітності з

метою раннього діагностування маніпуляцій з фінансовими показниками.

Таблиця 1

**ВІДМІННОСТІ АУДИТУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТА АНТИКОРУПЦІЙНОГО АУДИТУ**

Ознака	Аудит господарської діяльності	Антикорупційний аудит
Регулярність	Проводиться з чітко встановленою регулярністю	Здійснюється при наявності достатніх доказів виявлення випадків шахрайства, а тому не носить регулярного характеру
Мета	Здійснення експертизи щодо достовірності фінансових даних наданих у відповідних документах	Встановлення наявності фактів корпоративного шахрайства, винуватця та ступеня його вини
Характер процесу здійснення аудиту	Процес проведення аудиту не носить ворожого характеру	Процес виявлення випадків шахрайства є за своєю сутністю ворожим, бо спрямований на встановлення винуватця та ступеня його вини
Методологія	В основу покладено традиційні методи дослідження достовірності даних бухгалтерського обліку	Окрім перевірки фінансових даних використовують способи фактичної перевірки активів, психологічні методи, специфічні способи забезпечення економічної безпеки тощо

Не викликав сумнівів, що запровадження антикорупційного аудиту на підприємствах України стане дієвим механізмом протидії корпоративному шахрайству та уможливить зниження негативних тенденцій, спричинених діяльністю персоналу підприємства, пов'язаною з використанням наданих йому службових повноважень з метою одержання неправомірної вигоди.

Однак, як показали дослідження сучасної практики господарювання більшості вітчизняних підприємств, серйозною проблемою, що стоїть перед їх керівництвом при запровадженні антикорупційного аудиту є: відсутність організаційно-правового

забезпечення такої діяльності на законодавчому рівні, безсистемний характер наявних методичних розробок щодо використання технологій аудиту, аналізу та безпекознавства у антикорупційній діяльності, а також неадаптованість системи підготовки подібних фахівців у вітчизняних учбових закладах до вимог ринку відповідних послуг.

Відтак вважаємо, що запровадження низки дисциплін, у яких розкриваються шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства при підготовці фахівців з аудиту стане інноваційним кроком у галузі освіти та сприятиме модернізації вітчизняної економіки.

Список використаних джерел

1. Всесвітній огляд економічних злочинів [Електронний ресурс]: за даними міжнародної консалтингової агенції PwC. — Режим доступу: www.pwc.com/ua

УДК 657.631

Наталія Гойло,
к.е.н., доцент кафедри аудиту,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ СТАНУ ВНУТРІШНЬОГРУПОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ

Постійне зростання кількості зловживань, що здійснюються всередині підприємств, у т.ч. посадовими особами вищої та середньої управлінської ланки (дану тенденцію встановлено за результатами досліджень, проведених аудиторською фірмою PricewaterhouseCoopers [1]), вказує на необхідність запровадження дієвої системи контролю.

Розвиток підприємств корпоративного бізнесу в Україні обумовлює участь широкого кола власників у капіталі групи підприємств. Відокремлення власників від безпосереднього керування підприємством зумовлює певний конфлікт інтересів з колом менеджерів і потребує посилення контрольної функції. За цих умов виникає потреба у такій організації внутрішнього контролю, що сприяла б захисту майнових інтересів власників, оперативному